

Cînteia tineretului

Anul VII

Nr. 32 (307)

12 pagini — 3 lei

Simbătă

8 august

1987

SUPLIMENT LITERAR-ARTISTIC

Spiritul democratic al culturii noastre revoluționare

În aceste zile premergătoare momentului sărbătoresc de la 23 August urmează să se desfășoare cel de-al III-lea Congres al Educației Politice și Culturii Socialiste, larg și reprezentativ forum al democrației noastre muncitorești, revoluționare, organizat din inițiativa tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU.

Asemeni tuturor făuritorilor avuției naționale care, în mod sistematic, se reunesc pentru a dezbate modul în care se înlăptuiesc obiective strategice de dezvoltare a patriei și a stabili măsuri concrete, ferme pentru intensificarea muncii în fiecare din aceste domenii și cei ce au sarcina de onoare de a-și desfășura activitatea în domeniul educației politice și culturii socialiste sint chemați să analizeze realizările de până în prezent și să definească obiectivele și direcțiile de acțiune pentru creșterea contribuției lor la împlinirea acestui minunat scop al societății noastre, pe care îl reprezintă omul nou — emblemată etică a „EPOCHI NICOLAE CEAUȘESCU”.

Congresul Educației Politice și Culturii Socialiste se constituie într-o nouă și grăitoare dovadă a grijii permanente pe care partidul nostru, secretarul său general, o acordă formării omului zilelor noastre, — constructor conștient și responsabil al socialismului și comunismului, patriot și revoluționar devotat, purtător și promotor al concepției revoluționare despre lume și viață a clasei muncitoare —, afirmării înaltelor principii ale umanismului revoluționar, ale eticii și echității socialiste.

În pregătirea acestui important eveniment din viața social-politică a țării au avut loc ample și cuprinzătoare dezbateri asupra modului în care s-a acționat, au fost aprofundate exigențele noi, superioare ce decurg în mod legic din orientările și indicațiile tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU, demonstrând și în acest fel că democrația actului cultural și educativ este o parte integrantă și o expresie elocventă a forței și superiorității democrației societății noastre.

Putem afirma cu deplin temei că ceea ce caracterizează prin excelență sensul și semnificațiile culturii noastre socialiste este tocmai spiritul ei profund democratic, în sensul creșterii permanente a rolului masei în organizarea, conducerea, desfășurarea și evaluarea ansamblului formelor

și modalităților actului cultural-educativ. Tocmai pentru că în documentele partidului, în opera tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU se pune un accent permanent pe semnificația educativă, pe contribuția tot mai importantă a artei și culturii noastre la formarea omului nou, la educarea moral-politică a tineretului, se atestă faptul că, într-adevăr, artei și culturii li se conferă o valoare superioară, un fel pe măsura condițiilor de a exprima personalitatea acestui popor, idealurile și aspirațiile sale cele mai îndrăznețe.

De aici și necesitatea permanentă a creșterii exigenței față de conținutul estetic și educativ al faptului de cultură și artă, nevoia organică pe care o resimte societatea spre a promova acele creații care sint demne de forța vizionară a epocii noastre, directionind și mobilizind efortul creator al oamenilor de cultură și artă spre teme majore, spre problematica de fond a acestui timp, pentru ca operele astfel create să rămână ca documente și efigii ale prezentului și viitorului.

În această ordine de idei, cea de-a VI-a ediție a Festivalului muncii și creației — Festivalul Național „Cîntarea României” — a pus în evidență noi și tot mai impresionante resurse creatoare ale oamenilor țării, a sporit patrimoniul spiritual al poporului; aceasta obligă la un efort și mai susținut, la o mai intensă și dinamică angajare a tuturor creatorilor și artiștilor, amatori și profesioniști, tineri și virstnici, la o înțelegere și mai clară a rolului și locului culturii și artei în procesul de făurire a societății socialiste multilaterale dezvoltate și înaintare a României spre comunism.

Nu mai și numai de pe pozițiile concepției revoluționare despre lume și viață a partidului nostru, din perspectiva Programului său ideologic, numai și numai acționind în spiritul tezelor fundamentale pe care le datorăm tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU și în acest domeniu, numai și numai fiind suflet din sufletul neamului lor, oamenii noștri de cultură și artă, tinerii creatori pot spune că și-au făcut cu adevărat datoria față de partid și de popor.

Iar bilanțul cu care aceștia se prezintă la forumul democratic al formării, și educării omului nou este cea mai trainică certitudine că ei vor ști și în viitor să fie la înălțimea nobilei misiuni ce li s-a încredințat.

Omagiul artei

DIMITRIE GRIGORAS — OMAGIU CONSTRUCTORILOR METROULUI, pictură

Imagine extrasă din realitatea fierbinte a zilelor noastre, evocind peisajul cotidian al unui sanctuar. Exemplarul sanctuar aparține unei epoci de zorie, care cîntărește cele mai îndrăznețe planuri de viitor. În toată această muncă de prefacere și înaltă, tinerii se află în frunte, cu entuziasmul, curajul, puterea de muncă, dăruire. Ei, brigadierii, cu căștile lor albastre, se află peste tot unde se munceste și se construiește sub semnul prefacerilor revoluționare: la barajele viltorelor hidrocentrale, la Canalul Dunăre-Mareea Neagră, sau la liniile metroului bucurestean. Imaginea pictorului Dimitrie Grigoras surprinde fără nici o undă de calofilie o scenă de muncă cu firescul și specificul ei, o scenă de lucru cotidiană, repetată de zeci de ori de-a lungul unei zile: un grup de brigadieri consultindu-se cu planurile în mină asupra mersului lucrărilor. În spatele lor se profilează magistrala subterană, operă de inginerie dar, deopotrivă, probă de curaj și pricepere, de știință și dăruire, constituindu-se ca una dintre multele imagini artistice, născută

cută reportericește, din faptul noi civilizații românești ce se viu de viață, continind, cu faurește în „EPOCA NICOLAE discreție un omagiu făuritorilor CEAUȘESCU”.

În împlinirea celui de-al III-lea Congres al educației politice și culturii socialiste

Dezbaterea noastră

Tînărul — un erou pe măsura incandescentului nostru timp revoluționar

Trăim, muncim, creăm într-un timp așezat, prin excelență, sub semnul angajării și responsabilității, în toate domeniile vieții materiale și spirituale. În această eroică epopee a muncii pentru țară, se călesc destine, se afirmă caractere puternice, reprezentative pentru epoca noastră, se confirmă vocații, se confruntă individualități, într-un exemplar dialog al pasiunii și al competenței. Normal că în acest univers moral atât de complex și de incitant personajul tînăr este și rămîne personajul principal. Acest erou pe măsura timpului nostru are ca atare, toate atributele pentru a-i stimula pe scriitorii și artiștii noștri, cei mai mulți dintre ei aflați chiar la virsta tineretii, care caută să-i surprindă datele esențiale și să il prezinte publicului tînăr așa cum este el, ca personaj viu, încercat de semnificații inconfundabile.

Este tot la fel de adevărat că discuțiile asupra faptului artistic al zilelor noastre trebuie să se ancoreze și să se raporteze tocmai la această situație de fapt. Alegind pentru discuțiile inserate în numărul de azi al „Suplimentului literar-artistice”, una referitoare la universul teatrului pentru tînăr și alta asupra orientărilor actuale în filmul documentar românesc, nu am făcut-o deloc întâmplător.

Pe de o parte, teatrul pentru tînăr este, prin excelență, un teatru despre tînăr și cu tînăr. Cu eroi tineri, cu autori tineri, cu actori și regizori tineri și, nu în ultimul rînd, cu un public tînăr dornic să se regăsească pe scenă așa cum este în viață. Întrebarea este în ce măsură reușim să răspundem așteptărilor sale, în ce măsură teatrul, ca tribună a unor idei generoase și

nobile, ca focar de cultură și educație, reușește să asigure acea stare de dialog și emulație la nivelul întregii noastre tinere generații.

Pe de altă parte, fiind vorba despre filmul documentar am dorit să atragem atenția asupra faptului că această calitate de document nu mai poate rămîne doar la înregistrarea pasivă a unor realități, ele înseși uneori inerte, statice, schematice și că documentarul cu și despre tînăr trebuie să fie un document de epocă, în sensul de a surprinde dialectica realului, tensiunea creatoare a actualității și, în acest fel, de a-i ajuta pe tînăr să cunoască și să se cunoască, pe ei și între ei.

Sînt — toate acestea — deziderate majore impuse cu necesitate în prim planul actualității noastre culturale și artistice și care acum, în preajma celui de al III-lea Congres al educației politice și culturii socialiste, interesează în cel mai înalt grad nu numai pe tînărul interpret și creator, dar și publicul larg de tînăr de toate categoriile, pe ei, care sint obiectul și subiectul vieții noastre spirituale.

În acest sens, orientările și indicațiile de o excepțională valoare teoretică și practică, chemările vibrante adresate creatorilor de frumos de către tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, au o semnificație cu adevărat programatică și ele stau la baza și a demersurilor pe care le-am inițiat, cu participarea unor cunoscuți oameni de cultură și specialiști în domeniu, în aceste pagini ale numărului de față, pagini ce se doresc o contribuție la cunoașterea mai aprofundată și prețuirea judicioasă a reperelor definitorii ale artei și culturii tinere, ale artei și culturii noastre revoluționare.

În paginile 8-9 dezbaterile noastre: ● UN TEATRU CU TINERI, DESPRE TINERI, PENTRU TINERI ● PERSONAJUL TINĂR ÎN SCURT-METRAJUL ROMĂNESC.

Istoria — marea cartă a adevărurilor noastre fundamentale

„Spuneți generațiilor viitoare că noi am făcut suprema jertfă pe cîmpurile de bătaie”

MĂRĂȘEȘTI „ECHIVALA PEN- TRU ROMÂNII CU O VICTORIE FOARTE CLARĂ”

felmaresal

August van Mackensen

Importantul succes al Armatei a II-a n-a putut fi fructificat la maxim. Ofensiva de la Mărășești a fost oprită datorită înfringerilor suferite de trupele ruse în Bucovina și Galiția. Comandamentul româno-rus a trebuit să ia măsura întăririi apărării nordului Moldovei cu o grupare de manevră formată din 5 corpuri de armată. Concomitent cu ofensiva din nordul Moldovei, în sudul ei comandamentul Puterilor Centrale plănuia să dea o grea lovitură Armatei I și să încercuiească Armata a II-a prin două ofensive concomitente date de Armata a IX-a germană în lungul Siretului și de Armata I austro-ungară în lungul văii Oituzului. S-a ajuns astfel la două bătălii desfășurate simultan, la Mărășești și Oituz, care aveau drept țel distrugerea armatelor româno-ruse din acea parte a frontului și implicit scoaterea României din război. La plecarea spre front Mackensen, sigur de victorie, își saluta apropierea astfel: „La revedere peste două săptămâni, la Iași”. Și cel ce fusese supranumit „spărgătorul de fronturi” nu era omul vorbelor aruncate în vînt. Pentru succesul ofensivei au fost aduse trupe de pe alte fronturi: două divizii austro-ungare de pe frontul italian: Corpul alpin, Regimentul 39 grenadier și comandamentul Corpului 18 de pe cel francez; două divizii de la Armata de Dunăre. A fost întetită propaganda Puterilor Centrale în rîndul diviziilor 34 și 13 ruse, ostașii ruși fiind îndemnați să fraternizeze cu inamicul și să părăsească frontul.

La 24 iulie/6 august Corpul 1 armată rezervă german, după o pregătire de artilerie de opt ore, în care au fost folosite și proiectile cu gaze toxice, a atacat Divizia 34 rusă. Aceasta s-a retras pierzîndu-și artileria, caii fiind omorîți de gaze asfixiante. În ajutor a sosit Divizia a 9-a română, care a bîrât trecerea inamicului pe malul stîng al Siretului și Divizia a 5-a română. Contraatacînd la baionetă, aceasta din urmă a respins atacul german dintre satul Doaga și Străjescu. La Doaga, ostașii Regimentului 32 dorobanți „Mircea” au pornit în iureș nestăvilit, în cămăși, fără căști, într-un contraatac devenit legendar. Sublocotenentul Emil Nicolau, prin cuvintele sale, se făcea purtătorul de cuvînt al eroicilor ostași români: „Cartușele sînt pe terminate; terminăm cartușele, luptăm cu grenadele, terminăm grenadele, luptăm cu baioneta, dar din loc nu ne va cînti dusmanul”. Primind lovituri puternice și în flancul drept, din partea artileriei de pe malul răsăritean al Siretului, inamicul și-a

deplasat direcția de atac spre vest atacînd la 26 iulie/8 august cu un foc nimicitor de artilerie grea diviziile 13 și 71 ruse obligîndu-le să se retragă. Divizia 71 rusă, greu încercată de atacul inamic, a fost înlocuită de Divizia 9 română în noaptea de 26-27 iulie (stil vechi). În ziua următoare, vîrsîndu-și fără preget singele, ostașii români au contraatacat cu un dispreț

rus cu trupe rămase disponibile din diviziile 13 și 10 și a introdus în luptă Divizia a 13-a, care constituia rezerva armatei. Înaintarea inamicului în sectorul Panciu a fost oprită. În luptele din Pădurea Prisaca pierderile au fost enorme, dar inamicul n-a putut cuceri capul de pod Băltărești, cum își propusese.

Ziua de 6/19 august a cunoscut atacul ce se dorea decisiv al trupelor germane. Acestea au ajuns la marginea de sud a localității Mărășești și în apropierea pădurii Răzoare. Dacă reușeau să cucerească și înălțimea avînd cota 100, calea spre Siret era deschisă. Această poziție cheie a fost apărată de compania de mitraliere a batalionului 1 din Regimentul 51 infanterie, comandată de căpitanul Grigore Ignat. Cînd ultimele rezerve ale diviziei au

dial, s-a terminat prin înfrîngerea inamicului, care nu a reușit să realizeze țelul operativ și strategic propus. Comandantul Corpului 1 rezervă german, generalul Kurt von Morgen, sublinia că „Rezistența inamicului, în special a românilor, a fost neobișnuit de dîrză și s-a exprimat prin 61 de contraatacuri în timpul celor 16 zile de luptă. Cea mai mare parte au ajuns la lupta la baionetă; prin aceasta s-au produs mari pierderi (...) Luptele din august (25 iulie — 6 august), au dovedit că românii au devenit adversari respectabili. Ei după ce au făcut o instrucție de 6 luni (...) s-au bătut mai bine, au fost conduși mai îndemnat și în special artileria și infanteria au cooperat mai cu efect”.

Recunoscîndu-și înfrîngerea, generalul Eben, comandantul

ȘI LA OITUZ S-A ROSTIT: „PE AICI NU SE TRECE!”

Prin ofensiva de la Oituz a Grupului Geroch, începută la 26 iulie/8 august împotriva Armatei a II-a române, inamicul avea obiective imediate fixarea rezervelor române, pentru a nu putea fi folosite pe frontul de la Mărășești de către Armata I, și ocuparea zonei Moinești, unde se afla singura sursă de petrol și cărbune care mai rămăsese României.

Folosind o puternică artilerie grea, numeroase proiectile cu substanțe toxice și atacînd pe întreg frontul, cu forțe copleșitoare, inamicul a reușit să străpungă liniile noastre. Ostașii români au luptat cu eroism pentru fiecare palmă de pămînt astfel încît, la două zile după începerea ofensivei, arhiducele Josef își afirma deschis nemulțumirea: „românii în multe poziții organizate pentru apărare, opun pretulindeni o rezistență foarte dîrză și cedează terenul numai pas cu pas și adeseori se apără cu contraatacuri foarte puternice”. Apogeul acestor lupte dramatice s-a petrecut în ziua de 29/11 august, cînd s-au dat lupte grele pe dealul Muncel și Virful Coșna; reușind să ocupe Virful Ciresoia inamicul amenința să pătrundă la Tirgu Ocna. La acestea s-a adăugat și necesitatea de a înlocui cu trupe române diviziile 14 și 15 din Corpul 8 armată rus. Dar contraatacul înflăcărat al Diviziei 1 cavalerie, abia sosită în zonă, a surprins inamicul, recupînd dealurile Coșna și Ștîbor. A doua zi, întreg Corpul 4 armată român a pornit la o ofensivă generalizată și, după lupte îndrăgite, a ocupat două din cele mai importante puncte strategice care barau intrarea spre valea Troișului: Ciresoia și Coșna. De luptele de la Coșna își leagă numele eroul caporal grănicer Constantin Mușat care, deși își pierduse un braț în luptă, a cerut să nu fie reformat ci trimis pe front ca aruncător de grenade, slujindu-și țara cu singurul braț care-i mai rămăsese teafăr.

La 6/19 august inamicul a reluat ofensiva, reușind să ocupe dealul Coșna, dar atacurile asupra dealului Ciresoia și văii Curiței, deși ne-au produs pierderi însemnate, au fost respinse. Consumîndu-și în întregime capacitatea ofensivă, fără să mai fie capabil de acțiuni importante, inamicul a oprit operațiile pe tot frontul la 21 august/3 septembrie.

Vara anului 1917 a adus armatei române victorii strălucite, apreciate a fi cele mai importante lovituri ce au primit Puterile Centrale în răsăritul Europei. Vitejia probată de-a lungul secolelor de ostașii români s-a împletit cu o vajoroasă conducere exercitată de comandamentele armatei române. Înălțătoarele fapte de arme a celor ce și-au vîrsat singele pentru apărarea vetrei străbune au făcut posibile istoricele evenimente ale anului 1918, prin voința exprimată de întregul popor în virtutea unor drepturi istorice de necontestat, s-a făurit statul național unitar român.

70 de ani de la marile bătălii de la Mărășești, Mărășești și Oituz din vara anului 1917

de moarte rar întîlnit. În acea zi un ofițer inamic nota: „Speranțele la Grupul de armate Mackensen sînt scăzute, din cauza încetului progres al atacurilor, a neașteptatei rezistențe a inamicului și anume a românilor și a grelelor pierderi suferite”.

Profînd de retragerea diviziilor 34 și 71 ruse, inamicul a reușit să cucerească Panciu la 30 iulie/12 august. Generalul Eremia Grigorescu, care fusese numit în acea zi la comanda Armatei I în locul generalului Constantin Cristescu, a ordonat înlocuirea pentru noaptea de 31 iulie/1 august a Corpului 7 rus și a unei părți a Corpului 8

trecut la contraatac, respingînd în dezordine pe germani, căpitanul Ignat „a fost găsit mort în tranșee, cu mitraliera în brațe, înconjurat de oamenii săi și mormane de cadavre inamice”, după cum se arată într-un ordin de zi. După alte cîteva încercări neizbutite de a relua ofensiva (7/20 august — 21 august/3 septembrie) germanii au trecut la apărare pe întreg frontul, după ce suferiseră pierderi cifrîndu-se la 60 000—65 000 de oameni, față de 27 400 cît a avut armata română.

Bătălia de la Mărășești, una dintre cele mai mari bătălii de uzură ale primului război mon-

Armatei a IX-a, raporta felmaresalului Mackensen: „Luptele care au avut loc între 25 iulie și 6 august au dovedit că presupunerile și speranțele că rușii și românii se vor retrage fără rezistență, sau că se vor lăsa a fi făcuți prizonieri, au fost o eroare. Din contră, armatele ruso-române s-au bătut vitejește și fiecare șanț, fiecare casă, fiecare înălțime au fost apărate vitejește... Contraatacurile au fost bine conduse și cele mai multe au ajuns la lupte corp la corp. Numai contra Corpului 1 armată rezervă s-au executat de la 25 iulie — 6 august circa 60 de contraatacuri mai mari”.

Soldații regimentului „Stefan cel Mare” ur_mărînd pe inamie în bătălia de la Mărășești

MIRCEA SOREANU

Țara

Țara mai presus de toate
cerul ei nuntit de zbor
și pămîntul care poate
pururi să se cheme dor,
și mulțimi ce dărn alături
de la veacul cel dintîi —
ramuri grele de omături
le foșnesc la cîpătii.

EUGENIU NISTOR

Genealogie

Tărîm de limpezi izvoare răsînd peste pietre tombole
agor în brazdele căruia un copil cu părul de aur
mai descifrează caligrafia blindă a soarelui
la cîteva leghe de melancolie de turnurile orașului

acolo unde izbucuri aruncă în aer
singele străbunilor tăi adormiți
și stele umile ale unui lăcaș aproape de cer
te primesc în pragul lor cu piine și sare
pe tine rătăcîntul ucenic al vîntului
maestru al pulberii drumurilor
s-ascuți noaptea privighetorile
distilînd în retortele cerului
singele eroilor aceluia pămînt
a căror tăcere
e o frontieră a lumilor.

ION CRISTOFOR

Precum macul în floare

EROULUI

În odăjdiile lui luminînd,
iradiînd precum macul în floare

el tînr cu iubire de grîu și tăcere
intră-n cîmpie ca într-o sîrbătoare.

Umbra lui dăinuie-un timp,
se mai clatină pe sub cetini
ca și cum ca și cînd...
ca și cum ca și cînd...
deși-i gînd, numai gînd, numai gînd...

Străjuie-n cîmp ca un semn de-nțebare
umbra lui peste rîni, peste rîni plutitoare.

În odăjdiile ușor luminînd din acea cochilie
numai umbra-nțebare e vie, e vie.

El tînr, cu iubire de grîu și tăcere
în fagurul limbii se-nțebare-a putere.

Umbra lui, numai umbra lui mai dăinuie-un timp
și se clatină ca și cum, ca și cînd ar fi cîmp.

EMILIAN MARCU

O ISTORIE PROVIZORIE

a literaturii române din deceniile 1944—1984 consideră a fi scris Ion Rotaru, dar nu în sensul în care orice sinteză, oricât de stăpinită de demonul completitudinii și al definitivului, este rescrisă, mai devreme sau mai târziu de o altă atinsă de aceeași febră satanică, ci în sensul, cu premeditare discretă, de încercare care poate ajuta la pregătirea unui moment/monument sintetic. Modestia cu care autorul își înconjoară întreprinderea într-un „Cuvînt lămuritor” nu trebuie suspectată de fățărnicie: „Ducîndu-și lucrarea „Șa pînă la capăt, autorul nu are cituși de puțin pretenția a fi scris și istoria literaturii române după Eliberare. (...) Nu ascunde totuși mica ambiție de a suplini, pînă la ivirea altora mai bune și mai complete, o asemenea scriere, imperios necesară după părerea sa” (p. 7). Cine cunoaște primele două volume din „O istorie a literaturii române” își poate da seama cu ușurință că, sub aparenta retorică, autorul e sincer față de sine și cititori.

Mai mult decît celelalte, căci obiectul are de această dată consistenta argintului viu, noul volum e o probă de sacrificiu colegial, din speta acelora pe care le face mesterii în scopul de a fixa rețeta unui aliaj și de a regla temperatura cupurului. Ion Rotaru se iluzionează a fi „un practician (s.a.) al domeniului”, unul care „crede cu toată tăria în istoria literară ca disciplină formativă și instructivă” și care, cum era de așteptat, „în critica literară și în teoria literară crede mai puțin din varii motive” (p. 8) pe care amînă să le divulge. Nu întrebăm cum se poate face istorie literară (și, mai cu seamă, cum se poate scrie istoria unei literaturi) în absența momentului critic (a analizei, deci) și a perspectivei teoretice (mai modest spus: a meditației) asupra literaturii și istoricității. Ne abținem. Prin-o atare discriminare, pe care în realitate n-o poate respecta pe o literă de lege, Ion Rotaru dorește să atragă atenția o dată mai mult asupra tehnicii sale meșteșugărești: prin verificări succesive, care se pot solda cu o mare risipă de materie (citește: de operă) și de energie (scripturală, firește), el speră să performeze proiectul pe care îl visează, iar dacă nu reușește, îl multumeste gîndul că alții vor profita de eșecul lui. Această conștiință, niciodată tristă, de o neascunsă jovialitate, a rătării în beneficiul confratelui de mine, particularizează ultimul volum din „O istorie a literaturii române”; îi face farmecul și îi dă valoarea. Iată de ce invitația autorului de a-l examina ca pe o propunere sintetică vremelnică, din căutările căreia se poate învăța, trebuie luată în serios.

PRECARITATEA CRITERIULUI GENERATIONIST

tese cea dintîi la iveală. Pe motiv că fenomenul literar postbelic ar fi „prin comparație cu epocile anterioare mult mai unitar” și ocea ce sună enigmatic, „mai «centralizat» stilistic”, Ion Rotaru crede că e mai convenabilă „o clasificare pe generații decît pe «școli», «grupări», «reviste» etc. mai puțin vizibile de astă dată” (p. 169). Unitatea e relativă și istoricul literar însuși o pune la îndoială cînd, vînd să argumenteze altoeva, constată o „evoluție sinuoasă a scrisului românesc din ultimele patru decenii, neomogenă” (p. 1011). Dacă temeiul taxonomic generationist e constituit unitate/omogenitatea ansamblului, atunci friabilitatea lui e ca și sigură.

Alcătuiesc poezii și prozatorii care au debutat „înainte de război” și care s-ar fi afirmat „deplin” în deceniile 5 și 6 o generație? Istoricul literar sugerează ipo-

teza dar ezită s-o formuleze ca atare. Ca și alții, el vorbește despre „generația mijlocie, «pierdută» dar recuperată” (p. 158), fără ca totuși s-o definească și s-o delimiteze, considerînd-o, dimpotrivă, într-o oclipă de franchețe, o noțiune „destul de vagă, irelevantă”, pe care o folosește „în lipsa alteia mai potrivite și mai încăpătoare” (p. 182). Materia îl obligă să facă apel și la criteriul care-l contrazice pe cel al generației: al momentului („Momentul 1955—1957”) și al valului („Prozatorii celui de al doilea val”), nici acestea în vreun fel motivate. Inconsecvența nu izvorăște dintr-o și nu conduce la o dilemă teoretică. Ea este fructul aleatorului și conjuncturalului: Ion Rotaru respinge clasificarea pe școli, grupări și reviste în legătură cu Cercul literar de la Sibiu (p. 169), dar tot despre Cercul literar de la Sibiu crede, nu multe pagini mai târziu, că ar merita „un capitol aparte într-o istorie a literaturii române” (p. 197)...

Din ezitării acestui proiect ordonator se poate trage o concluzie: o istorie a li-

teraturii române din primele decenii de după 1944 are de pierdut sub raportul rigorii dacă pune la lucru doar criteriul generației: recomandabil e de a-l combina, programatic, cu altele, al școlii și al grupării (care au atribute artistice), al momentului (cînd structura fenomenului îl solicită), al revistei (deoarece sînt reviste care, în anumite momente, au dat un ton inconfundabil actualității literare). În absența unei tipologii artistice, criteriul generationist nu poate să producă decît o schemă searbădă și, eventual, să ducă la o

O încercare de istorie a literaturii române din anii 1944 — 1984*) (I)

6”, care inaugurează „Dezvoltarea poeziei”, este introdusă și Mazda Isanos care a murit la cîteva luni după 23 august 1944. Dacă ar fi dat curs propriului argument: „Probabil că după Eliberare s-ar fi alăturat scriitorilor militanți” (p. 91), Ion Rotaru ar fi trebuit să cuprindă în acest capitol majoritatea scriitorilor români care au murit în deceniile 5 și în secolele anterioare! Apoi, pentru a mai da un exemplu, ce caută Paul Georgescu, care a publicat primul roman în 1968, în capitolul similar din secțiunea „Dezvoltarea prozei”, e cu totul de neînțeles! Și așa mai departe. În istoria lui Ion Rotaru, ploșul face pere și răchita micșunele: o performanță pe care utopia folclorică n-a îndrăznit-o!

DERUTĂ TRAGI-COMICĂ

Astfel, „Dezvoltarea poeziei” și „Dezvoltarea prozei” se deschid cu cite un vast capitol care poartă titlul **Debutanți înainte de război afirmați deplin în deceniile 5 și 6**. În discuție sînt poeți ca Mihai Beniuc, Eugen Jebelancu, Maria Banuș, Radu Bouréanu, Miron Radu Paraschivescu, A. Toma, Marcel Breslașu, Stefan Tita, Cicerone Theodorescu, Dumitru Corbea, Eugen Frunză, Dan Deșliu etc. și prozatori ca Zaharia Stancu, Geo Bogza, Eusebiu Camilar, Radu Tudoran, Dumitru Almas, Ion Paș, Alexandru Jar, V. Em. Galan etc. Ce se înțelege prin faptul că acești scriitori (și alții pe care nu i-am citat) s-au afirmat „deplin” în deceniile 5 și 6? Unii dintre ei au izbutit să scrie și să publice în acest răstimp cite o carte (mai rar de poezie) care le face onoare, însă majoritatea celor activi au răspuns — din inocență, din convingere, din datorie — exigențelor pseudoestetice care guverna epoca. Să se fi gîndit Ion Rotaru, cînd s-a hotărît pentru această formulă integratoare, la faptul că barometru audienței acestor autori, la critică și la public, nemeritată și datorată unui climat tarat, urcase la nivelul mexim în aceste decenii? Pomeneste, e adevărat, de anii de „glorie” ai lui A. Toma, „chiar în public, declarat, drept urmașul lui Eminescu, cel mai legitim, aprobat într-asta de unii critici” (p. 82), ai lui Marcel Breslașu, „poet foarte apreciat în deceniile 5—6” (p. 83), ai lui V. Em. Ga-

scriitorului contemporan în istoria literaturii române e, după clasificarea materială, unul din obiectivele prioritare ale lui Ion Rotaru, pe care se străduiește să-l atingă printr-o complicată operație de „asemănare” (p. 31). Cine din cine se trage, cine pe cine premerge, cine cu cine se înruște, cine pe cine pastisează, cine cu cine e megies, de teme, de motive și de scriitură, cine și cu ce subordonează stilistic, iată chestiuni pe care le urmărește cu atenția încordată. Fiecare scriitor e raportat la posibilii lui predecesori, confruntat cu modelele, comparat cu afinii și confini, detasat, cînd e cazul, de epigoni, înscris într-un filon.

„A FIXA LOCUL”

Cînd asociația numelor e dublată și de tentativa de a defini scriitorul contemporan, Ion Rotaru călinescianizează cu o personală frustetă: Rică din „Cîntecele țigănești” ale lui Miron Radu Paraschivescu este „voinicul tare de fire, Toma Alimos de periferie” (p. 77) sau: „Alexandru Ivasiuc ne apare ca un nou Camil Petrescu, un muncit de idei, fără totuși fervoarea frumoasă, firească dezlîntuță, scăpărătoare miracifică a înaintașului, ci cumva mai rece, mai învăluit și mai sofisticat” (p. 763) sau: „Un ton profetic, mesianic, amestec de heliadism, ce mai putea persista, sîntem tentați a spune, în

original, rod al cercetărilor proprii aplicate materiei în întregul ei. Și dacă nu iubesc polemica de cuvinte, nu înseamnă că acceptă orice fel de părere: avînd o structură intelectuală echilibrată, profesorul impune un stil în critica fenomenelor culturale-artistice, în care își corespund probitatea științifică în discernarea valorilor, tonul ferm, eleganța expresiei. Nu am întîlnit nicăieri în scrierile semănate de profesor sintagme de genul: „Eu am zis primul”, „Mie îmi aparține...” cutare idee, cutare descoperire, deși nu o dată ar fi fost îndreptățit să sublinieze ceea ce, cu adevărat, se cuvenea relevat ca atare.

CONSTANTIN SORESCU

*) Ion Rotaru, *O istorie a literaturii române, Vol. III, 1944—1984*, Editura Minerva, București, 1987, Lector: Gabriela Omăt.

Valori de azi

„Om de catedră”

Puțini, tot mai puțini sînt oameni generației bunicilor mei, cei care au văzut lumina zilei la finele veacului trecut. Ne apropiem de mileniul viitor și tot mai rar avem privilegiul să ne însoțim gîndurile — în dialog sau prin mijlocirea literă proaspăt turnate în plumb — cu oamenii născuți la început de veac. Între cei prezentei, unul din liderii de opinie ai umanismului românesc, contemporan, întîi și întîi „om de catedră” — cum îi place să se recomande auditoriului și cititorului său — prof. dr. docent Ion Zamfirescu.

Se spune — îndeosebi în împrejurări în care se sprijină ideea promovării tineretului — că „valoarea nu așteaptă numărul anilor”; la fel de bine se poate aprecia că nu orice ex-

periență girată de simpla scurgere a timpului merită a fi luată în seamă și următa, cu pietatea datorată modelelor. O experiență, însă, confundată cu „zăbava” îndelungă în preajma cărților pentru a descoperi și întări, la semenii, ceea ce e un profund gînditor-poet numeste „conștiința filozofică” — o experiență, așadar, a spiritului, cu cit este mai întinsă, cu atît se va dovedi mai benefică.

Profesorul nostru ilustrează raționamentul de mai sus în termenii unei evidente pe care nici cîrtitori de profesie nu o refuză. La 80 de ani simțul critic și vocația învățăturii sînt la fel de acute ca la vârsta formației, fiindcă — ar completa domnia sa — niciodată nu e îndeajuns să afli ce și cum gîndesc alții,

credincios unui adagiu-testament: „Nulla dies sine linea”. Bibliografia cuvîntului imprimat care i-a ajutat la formarea personalității inconfundabile este imposibil de reconstituit, cuprinzînd în principal filosofia culturii, literatura, istoria, istoria artelor, a teatrului, îndeosebi, mai tot ce interesează „umanioarele”, cărțile, studiile, intervențiile găzduite de periodice și tratînd, se înțelege, despre probleme circumscrie aceluiași zone ale rațiunii și afectului rîmîn în seama autorului și celor interesați. Istoria teatrului universal, teatrul „luminilor”, drama istorică românească — iată doar cîteva din direcțiile prioritare care și-au aflat în persoana profesorului Ion Zamfirescu exegetul de prim rang.

Cu fiecare propoziție documentată, cu un verb în care răbăte căldura opiniei personale, respectul purtat înaintașilor sau partenerilor de dialog, cărturărul justifică o acțiune de ecou național sau de aiurea, legîndu-se atitudinii și puncte de vedere mai vechi, argumentează cu nobilă distincție interpretări

original, rod al cercetărilor proprii aplicate materiei în întregul ei. Și dacă nu iubesc polemica de cuvinte, nu înseamnă că acceptă orice fel de părere: avînd o structură intelectuală echilibrată, profesorul impune un stil în critica fenomenelor culturale-artistice, în care își corespund probitatea științifică în discernarea valorilor, tonul ferm, eleganța expresiei. Nu am întîlnit nicăieri în scrierile semănate de profesor sintagme de genul: „Eu am zis primul”, „Mie îmi aparține...” cutare idee, cutare descoperire, deși nu o dată ar fi fost îndreptățit să sublinieze ceea ce, cu adevărat, se cuvenea relevat ca atare.

Povestitor de vocație, profesorul Ion Zamfirescu s-a ignorat ca prozator. Indiscutabil, această însușire a personalității va fi validată de „amintirile” pe care le increditează hîrtiei. Și nu este exclus ca, în paginile acestora, tot mai mulți dintre oamenii de teatru și de catedră — tineri și vîrstnici — să se regăsească în „memoriile” ilustrului nostru contemporan.

VICTOR BIBICIOIU

constelații lirice

Gabriela
Hurezean

Sensory deprivation

Ar fi
ca și cum
în crucea nopții
descleștindu-ți privirea
din magma cuvintului abia domesticit
și-ai regăsi camera de lucru invadată
de floarea soarelui în uriașe lanuri unduind
de la apus spre răsărit.

Ar fi
ca și cum
ridicându-ți privirea
de pe a minții tale desăvirșită lucrare
ai surprinde în cel mai îndepărtat ungher
doi ochi fixându-te paralizant
și tu în spaimă cum șoarecele în al capcanei fier
fără zbatere, fără împotrivire, fără scăpare,
în mijlocul umbrei tale ca-ntr-un căuș de neant.

Ruga de seară

Dacă asemeni astrilor sintem,
dacă asemeni astrilor care memoria propriului trecut
și-au pierdut,

fii tu dimineața înlăuntrului meu,
fii tu eclipsa albă a cugetului meu,
fii tu limpezime a ceea ce sint
întru limpede lumină
și nicidecum de la tine față mi-o voi
intoarce
și asfințitul voi fi în care
precum în eterul unei oglinzi
al tău asfințit se alină.

Sensul sălbăticeii

Uneori, încercând să cuprind cu mintea
sensul sălbăticeii din infinitul sălbatec,
singele meu imbrocă o poiză răcoroasă de rugină
cum neputința foței de argint
de a-mi înapoia propria mea imaterialitate
câci oglinda nu poate fi goală
decît împrejmuită cu goalul
dar atunci
goalul nu mai este el însuși
cu oglinda aceea în pîntec
arătînd imaginea perfectă a goalului
pe cînd goalul nu este decît
un fals vulgar.

Yahee

Cunoașterea începe cu aplecarea asupra de sine,
astfel glăsuț-a înțeleptul și tu l-ai ascultat.
Asupra ta precum asupra magiceii simți
te-ai aplecat
în străfunduri căutînd însemnul limpezimii
depline.

Și limpede acum, labirintul izvoarelor captiv
înconjurîndu-te cu răștingeri lăză de mîla egale
și tu, cu înfricoșată simțire în fața intrupărilor
tale
ca indianul yahee în fața unei lecometrie.

Epiphaneia

În curînd și muzica se va dovedi nepuținătoare.
Sunetele se vor îndepărta de tine precum un zid
vălînt,
fără apărare lăsîndu-te și fără alinare,

ci liniștea numai, urlînd cum haite uriașe
de maimuțe urlătoare
te va menține în trezie îngăduindu-ți să percepi
revelația unică, epifania madonei imaculate
purtînd pe brațele sale
crinul cu țepi.

Scadență

Agonisînd cu migală cuvinte rare
te simți bogat și aproape fericit,
stăpîn absolut al cutiei cu vipere,
mortificat prin ea și tot printr-însa
izbăvit.

Între tine și restul lumii – tăcere,
uneori, prin semne, încerci să te spui într-un fel
dar
cuvîntul milă te gîtuie încet, cu sfială,
cuvîntul ură te gîtuie încet, cu sfială,
cuvîntul silă te gîtuie încet, cu sfială,
cuvîntul iubire te gîtuie încet, cu sfială,
cuvîntul viață, cu sfială, încet,
te gîtuie și el.

Masca obligatorie

Risul grohăitor al întunecimii și sunetul lui
secund
– la această limită gîndirea nu mai poate fi măsurată
în lumeni.
Bibii printre concepte cum noaptea
în voliera cu păsări împaiete
pe cînd cele neștiute de tine
în tine se ascund.
Și zic ție, magister : Vei dobîndi înțelepciunea
numai recunoscînd
tristetea ca funcție vitală a creierului,
marea nemîngîiere ca echipament de protecție,
masca obligatorie pe figură,
uneori apărîndu-te, alteori doar ascunzînd.

AU CITIT ÎN CENACLUL „CONFLUENȚE”

Prezentăm în acest număr trei tineri poeți ale căror prime manifestări mai deosebite în literatură au fost în cadrul ședințelor de lucru ale cenacului nostru. **Mircea Ștefan** scrie o lirică denotînd o sensibilitate discretă în exprimare, cu gustul „japonezării”, a confesiunii concis-delicate, concisă tocmai fiindcă timiditatea structurală a eului artistic interzice amplexarea discursului ei convenabilă doar în cazul unei structuri caracterizate prin excelență de aplomb. Nu mai puțin este evident la poet, în concentratele lui compuneri, un anume gust al preciziei înțeleasă, din fericire, la modul inefabil, ca o sugerare în stilul unei geometrii grațioase, a unor esențe lăuntrice. **Rodica Oniga** scrie, demonstrivă, poeme amale o anume finețe a percepției lirice insinuîndu-se, într-o manieră cit se poate de

feminină, prin vorbe multe, ceea ce nu duce însă, în compunerile izbutite, la diluare. **Daniel Iacob Vorona** se prezintă cu poeme în care, dacă reușește să înfrînze un anume apetit spre exotism, spre tonalități țipătoare, ajunge la o savoare de limpezime evanescent-tăioasă, cite un poem, luat în sine, dînd ciudata impresie (care este de fapt, în context, generatoare a senzației de originalitate) de falsier (întîlnim însă instanțele de contururi. Dimensiunile poemului, reduce, ca și în cazul lui **Mircea Ștefan**, arată că poetul știe exact cînd să se oarească nestrînzat într-o „comunicare” prea detaliată și păstrîndu-se, în consecință, la succedaneul liric.

VICTOR ATANASIU

Mircea Ștefan

* * *

cu sare pe buze
ating această pagină

o patimă dulce cu aripă de var
trece în noi

joc de fluturi
zumzetul umple spațiul

într-un profil

flori galbene în vază
o farfurie cu pești
cuțitul ca o rază

într-un profil de rouă
uimiți sint ochii tăi
și liniștea ce plouă

* * *

se aud și acum
fîlfîind
umbre de păsări

de pe pereți
cade un var coclit
abia atins de respirație

plutire

să mergi agale prin păduri
să ceri iertare
florilor
și spinilor
copacilor
și crengilor că sint

să mergi așa
în jurul lor
uitînd că ești

și să pomești
agale

iar agale –

cînd vine toamna

cînd vine toamna vom schia pe sînge
de șarpe lunecos himerizat
se va ascunde lebăda în unde
cum gîndul a pierit necercetat –

Rodica Oniga

Poem dintr-o singură culoare

Aș fi plecat să deschid capătul lumii
să plimb cuvintele de la o dovadă la alta
ca și cum tot ce trecuse era imaginația mea
în haine de vinătoare.
Întoarsă la fașnetul cenușiu
numai cuțitului îi puteam da nume
lăsînd fiecare colț vestejit.
Nu puteam lumina s-o mai privesc
osia unei biografii clocotea în mine

Cîntec

Crede, mamă, copil
de mai sint
sceptrul ploii sub mine purtînd.
Aripi adînci mă saltă în vînt,
cînd tirziu ceața din trup
o frămînt.

Jocul acesta îmi place
mă lasă cuminte în prag
fruntea-mi în griu se desface,
și curge genunchiul pietrei
căzut undeva...

Pe sub mine au trecut străbunii
cu glasul mirosînd
a cărare de stele, a cărare de murg.

Trei ciobani strîngeau oile cosite-n rășină,
în rășină pină la stînci.
Copil, mamă, de mai sint,
arcuînd sub tălpi hotarul lumii,
arată-mi oglinda prin care lunecă
piinea în inima mea.

Daniel Iacob Vorona

mireasma de ceai

un țipăt
de cristale
rătăcind printre gleznele femeilor din tablouri

poem cu silvia

ți-ai uitat umbra în apa despletită și goală
femeie-balsam (nu te cunosc nu vreau să te aud)
trupul tău e o mare acoperită de alge
care-mi luminează frigul.

din ce pămînt astăzi poemul

din ce pămînt apă și foc
te ridici pină la înalta față a hirtiei
ca o gură de copil spre sinul femeii

cîntec pentru silvia

la fiecare șold scinteind o sabie
ochii tăi sunt miercuri
cu degete de ceai
desenez pe zăpadă o suită de dragoste

UN TEATRU CU TINERI, DESPRE TINERI, PENTRU TINERI

Disponibilitate și responsabilitate

Peste 180 000 de tineri între 5 și 18 ani, reprezentând aproape jumătate din populația Iașului, se constituie în momentul de față, într-un foarte numeros public-receptor de programe culturale, diverse și complexe. Este un public pe cit de numeros pe atât de generos, prin structura lui, prin disponibilitățile lui de a pătrunde cu sensibilitate, cu o imensă curiozitate în universul creației literar-artistice și dramatice. Teatrul nostru a fost înființat în 1949 ca Teatrul de păpuși, iar din 1973 poartă denumirea de Teatrul pentru copii și tineret. Răspunderile noastre sînt deosebit de mari. Alcătuim repertoriul în acord cu particularitățile de vîrstă ale spectatorilor noștri tineri, de la preșcolari pînă la adolescenți.

În acest sens, „Teatrul pentru copii și tineret” din Iași și-a impus un program care să-i definească profilul, materia sensibilă a raporturilor sale cu publicul. Astfel, în ciclul „Pagini literare în lumina rampelor” trupa noastră și-a alcătuit o adevărată zestre de spectacole: „Baltașul” de Mihail Sadoveanu, dramatizare de Constantin Paiu, „Prislea cel voinic și merele de aur” de Petre Ispirescu, adaptare scenică de Constantin Brehnescu, „Mări sub pustiuri” de Dumitru Radu Popescu. Din literatura universală: „Print și corșer” de Mark Twain, în adaptarea lui Ștefan Oprea, „Marry Poppins” de Pamela Travers, dramatizare de Silvia Kerim etc. În cadrul aceluiași ciclu se află în lucru „Chirita în Iași” de Vasile Alecsandri, „Harap Alb” dramatizare de Ștefan Oprea, după povestea lui Ion Creangă și „Omul invizibil” versiune scenică de Paul Cornel Chitic, după romanul lui H. G. Wells. În cadrul aceluiași preocupări avem înscrisie printre proiectele din viitorul apropiat: „Neamul Șoimăreștilor” de Mihail Sadoveanu, „Sarea în bucate” de Petre Ispirescu, „Mizerabilii” de Victor Hugo, „Micul print” de Saint-Exupéry. Acest ciclu de reprezentări își propune, în primul rînd, familiarizarea tinerii generații cu valorile clasice ale literaturii românești și universale.

Un alt ciclu se desfășoară sub genericul „Ora de teatru” și vine să completeze programul nostru repertorial promovînd în exclusivitate dramaturgia originală, clasică și contemporană. Amintesc titlul citorva spectacole care s-au bucurat de o largă participare din partea publicului: „Sinziana și Pepelea” de Vasile Alecsandri, „Făt frumos, voinicul codrului” de Ionel Gologan, „Magazinul cu jucării” de Alexandru T. Popescu. De altfel, de curînd, teatrul nostru a participat cu spectacolul „Magazinul cu jucării” — (regia Natalia Dănăilă), la primul Festival internațional de la Onet-le-Chateau (Franța) organizat sub deviza „Tineret-Europa-Teatru”, bucurîndu-se de un succes deosebit.

Numărul reprezentațiilor la sediu și în deplasare, la Pașcani, Roman, Suceava, Piatra Neamț, dar și la Brașov, Sibiu, Gheorgheni, peste 430 anual, onorează, cred, trupa noastră.

Ne preocupăm, realizarea în perspectiva imediată a unor spectacole de poezie și muzică, a unor spectacole de varietăți concepute într-o formulă originală, nouă, în care să se imbine jocul actorilor, al păpușilor, măștilor cu participarea formației de muzică ușoară proprie „Kiki-Top”. Toate proiectele noastre sînt legate, în primul rînd, de apropiata dare în folosință a noului sediu al Teatrului pentru copii și tineret, edificiu ce poar-

...și piese scrise de elevi

Ca regizorul Cornel Todea, directorul Teatrului „Ion Creangă”

Un dialog zilnic purtat pe parcursul întregului an cu un partener generos — copilul. Acest dialog ne sugerează, într-o anumită măsură, responsabilitatea pe care o avem în toate opțiunile demersului nostru artistic.

— Ce aveți în vedere, tovarășe Cornel Todea, cînd vorbiți despre acest demers artistic?

— Mă refer atît la demersul artistic cit și la opțiunile repertoriale pentru că întîlnirile noastre se fac nu numai sub formă de spectacol de teatru propriu-zis ci se concretizează diferit, de la micro-recitaluri la mari spectacole de varietăți pentru copii în săli polivalente. Uneori îmi pare că niciunde mai mult ca la Teatrul „Ion Creangă”, mandatul de artist nu presupune o mai vie angajare, o ardere mai intensă, capabilă să conducă la profunzimea trăirilor ce pot fascina și modela sufletele spectatorilor veniți să asiste la miracolul scenei. Actul de participare dorim să conducă la reflexie și să oblige moral la o angajare activă în prelucrarea virtuților care ne luminează viața.

— Fiecare generație vede cu alt ochi și, implicit, receptează altfel, spectacolele. Cum vă pregătiți să întîmpinați aceste noi cerințe?

— În istoria de peste 20 de ani a acestui teatru am parcurs un drum de la mici piese și basme ale copilăriei, revelatoare pentru spectator, la marile idealuri perene, transformîndu-se astfel într-o școală vie. Ce se poate deprinde la această școală vie? Curajul, respectul față de adevăr, convingerea în triumful binelui și al dreptății, nevoia de a apăra aceste valori, seriozitatea în alegerea drumu-

lui în viață, dragostea față de modelele morale ale societății noastre, conștiința responsabilității. Încercăm de aceea să cultivăm și să promovăm valorile artistice importante, cu convingerea că numai actul artistic de valoare creează valoare. Încercăm, în plus, să familiarizăm, prin revista noastră „Teatrul copiilor în lumea copiilor”, pe care o edităm de doi ani, un public receptiv, cu informații culturale specifice, socotînd această lume de o proteică vitalitate și inteligență cuceritoare. Dincolo de relația pe care o întretinem cu secția de profil a Uniunii Scriitorilor dorim să înființăm un ceneclu de dramaturgie pentru elevi, pornind de la convingerea că o mai adevărată cunoaștere a propriilor aspirații, a propriilor probleme, n-ar putea să o facă nimeni. Dicit ei. Va fi, de fapt, un laborator de creație al tinerilor. Speranțele noastre conduc spre sentimentul că în stagiunea viitoare vom reuși să înscrim în repertoriul permanent cel puțin o piesă realizată de elevi, și de ce nu, interpretată de ei, alături de actorii noștri. Dorim, de asemenea, de fapt un început l-am făcut deja, să ne afirmăm mai ateu în peisajul bucurărilor nu numai ca un teatru pentru copii ci și ca un teatru al tinerii generații. În contextul acestor preocupări vă pot spune că în toamnă, probabil în luna octombrie, vom prezenta pe parcursul unei săptămîni, o suită de spectacole ce vor avea ca invitați pe laureații galelor de la Costinești.

Interviu realizat de MARIAN CONSTANTINESCU

tă amprenta preocupărilor și gîndurilor noastre. Este o construcție modernă, foarte frumoasă, astfel concepută încît, între actori și tinerii spectatori să poată exista un dialog direct, și să ne dea, totodată, posibilitatea de a răspunde anumitor solicitări ale școlilor, întîlniri cu elevii, concursuri, cenecluri literare, cursuri de inițiere în actorie și minuire de păpuși etc.)

Dar, pînă atuncî, trupa noastră își exersează mijloacele de expresie, le diversifică, tocmai pentru a fi pregătiți la cel mai înalt nivel, corespunzător cu noile condiții create.

NATALIA DĂNĂILĂ
directorul Teatrului pentru copii și tineret din Iași

Perfecționarea expresiei

Față de alte instituții teatrale — „Tândărică” are un public definitiv și precis determinat: copiii. Și nu copiii în general, ci copiii acestei țări, ai acestui moment istoric, social, moral, politic. Asta nu ușurează datoria și responsabilitatea celor ce sînt puși să conceapă, să coordoneze, să urmărească finalizarea programului cultural al teatrului, ci dimpotrivă — sarcinile lor sînt mai pregnante, conștiințele, mai direct angajate în cel mai

complicat proces psiho-moral — acela al formării unei gîndiri sănătoase și al unui set valoros de sentimente. Emoția copilului în fața spectacolului, reacțiile lui libere, necenzurate de prejudecăți și complexe culturale, pot fi dirijate, orientate, stimulate să devină, ulterior, calități morale, idei benefice, să construiască — în cele din urmă — „omul frumos”, folositor lumii în care trăiește.

Dar, prin acest proces formativ-educativ, noi pregătim și spectatorul de mine, adică conștiințe artistice, apte să primească mesaje culturale, să aprecieze, să evalueze, să participe avizate la cultură. Începînd cu această stagiune, Teatrul „Tândărică” și-a creat un program conceptual, axat pe linii directoare, pe care — considerăm — trebuie să ne organizăm repertoriul.

Astfel, avem în vedere să-i reprezentăm pe clasicii literaturii române, „poveștile” shakespeare-iene, opere muzicale celebre în spectacole cu păpuși, valori ale literaturii universale.

„Provocăm” tineri dramaturgi, sau poeți și prozatori, pe care îi atragem spre teatrul nostru, sub forma, chiar, a „cemenziilor”.

Am inițiat „Atelierul '88” — în care dăm posibilitatea actorilor noștri să-și creeze recitaluri individuale sau de grup pe baza unor trame literare alese dintre capodoperele folclorului.

Dar pentru că beneficiem de un instrument de expresie unic — păpușa, vrem să mai cîștigăm și altă categorie de spectatori, în afara celor foarte mici: tineretul.

Vom începe, din toamnă, seria „nocturnelor”. Este extraordinar, este fascinant rezultatul artistic al „jocului” cu păpușa. Acolo unde se sfîrșește puterea actorului,

poate merge mai departe păpușa. În acest sens, avem și obligația de a duce mai departe mijloacele ei de comunicare. Ne preocupăm intens perfecționarea tehnicienilor — ca tot atîtea moduri noi de expresie.

Avem ambiția de a demonstra că nu sîntem un teatru „mic”, ci unul mare, important, serios în responsabilitatea pe care ne-o asumăm față de publicul nostru.

MIHAELA TONITZA IORDACHE
directorul Teatrului „Tândărică”

În continuare — lupta cu inerția

Născut dintr-o ambiție și alimentat cu o ambiție „Teatrul Tineretului” și-a propus de la început, prin cei care l-au creat și însuflețit, un mod de existență care — de la repertoriu și pînă la realizarea artistică — să evite rutina, suficiența meșteșugului, prejudecata izvorîtă, „chipurile”, din tradiție, „rețeta succesului”, calea bătută. „Știu că știu foarte puțin” — parafrazînd o cugetare celebră — a fost și continuă să fie deviza colectivului nostru. De aici o mare receptivitate la modalitățile diferite de a gîndi teatrul, în diversitatea și unicitatea sa stilistică. Între „Omul cel bun din Siciuan”, „Peer Gynt”, „Zigger-Zagger” sau „Matca”, între „Tinerete fără bătrînețe”, „Nevestele vesele din Windsor”, „Nu sînt turnul Eiffel”, sau din piesele mai noi „Il Campiello” și „Bună seara, domnule Wilde!” nu există un mod unic de a aborda, de a concepe și a realiza spectacolul. Lucru de altfel firesc într-un teatru cu un colectiv aflat în permanentă schimbare, pus în valoare de regizori și pictori scenografi, atît de diferiți ca expresie artistică.

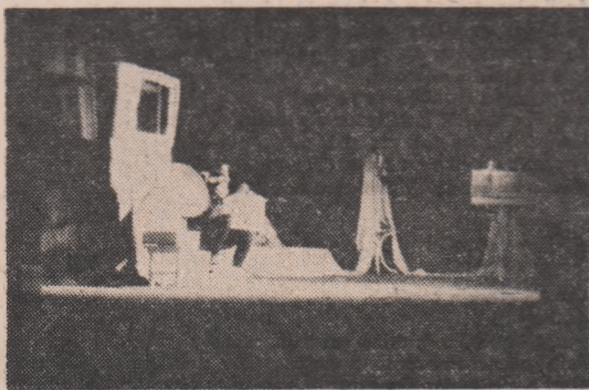
Afirmăm de genul: „Un astfel de spectacol nu se putea realiza decît la Piatra Neamț”, nu mă refer la valoarea în sine ci la stilul acestui spectacol, mă face să cred că la început a existat un tipar în care au fost turnate căutări creatoare pline de neliniște, succese dar și eșecuri demoralizatoare.

Acest tipar a fost echipa. Afirmăm și-a făcut de foarte multe ori dar nu știu dacă a fost limpede vrodată, ce înseamnă echipa de la Piatra Neamț. Folosesc termenul nu pentru a delimita un colectiv artistic al Teatrului Tineretului, dintr-o anumită unitate de timp, ci echipe în lucru, în activitatea lor de creație. Un regizor care începe montarea unei piese în deplină libertate de acțiune își alege colaboratorii fără ingerințe de ordin administrativ, fără prejudecăți de ordin ierarhic. Nu poziția de pe statul de funcțiuni este aceea care decide distribuția într-un rol, ci necesitatea efectivă de a acoperi cel mai bine rolul respectiv.

Situînd obiectul creației la o înălțime ce presupune un efort de a-1 atinge, echipa își subordonează fireștile porniri individualiste, scopului colectiv, succesorilor și le adaugă durată.

Coordonatele pe care se situează activitatea noastră cumulează datele necesare de afirmare a unui teatru de și pentru tineret care, așa cum se spunea într-un comentariu „și-a cîștigat bunul renume al unui focar de entuziasm și dăruire, de mereu proaspete inițiative artistice, deschis prezentului, în slujba unui ferm program cetățenesc de educație politică și etică”.

CORNEL NICOARĂ
directorul Teatrului Tineretului din Piatra Neamț

Teatrul tineretii în trei ipostaze: Teatrul „Ion Creangă” (David Copperfield, cu Ion Gh. Arcudeanu și Boris Petroff); Teatrul „Tândărică” (Recital pentru o singură păpușă, cu actorul Liviu Berehoi); Teatrul de păpuși din Sibiu (Al treilea gong).

PERSONAJUL TÎNĂR ÎN SCURT-METRAJUL ROMÂNESC

„Poporul — în care tineretul are un rol de seamă — oamenii muncii sînt cei care au realizat tot ceea ce am obținut în dezvoltarea socialistă a patriei noastre. Ei sînt eroii care trebuie să-și aibă locul în film, în teatru, în poezie, în artă, în literatură, în pictură, în toate domeniile creației artistice! Pe ei trebuie să-i prezentăm!”

NICOLAE CEAUȘESCU

„Documentarul — mărturisirea inspirată un cineașt tînăr — este genul cinematografic cel mai apt prin capacitatea de esențializare și simbol, pentru a înțelege și surprinde universul complex al tinerilor”.

Documentariștii au privilegiul de a descoperi primii extraordinari de fiecare zi și folosindu-se de acest privilegiu au realizat de-a lungul timpului filme notabile despre problematica tineretului. Important și relevant apare faptul că ei nu s-au restrins la o anumită arie (de pildă șantierele, pe loc frunțas în topul subiectelor atractive) ci au cercetat încercînd să cuprindă întreaga complexitate a tinerei generații.

Sînt multe lucruri de spus, mai ales despre noul val de tineri cineaști absolvenți ai Institutului de Artă Teatrală și Cinematografică „I. L. Caragiale” (secțiile regie și operatoric) extrem de implicați afectiv, care au improspătat cu vigoare tinerească citadela scurt-metrajului românesc. În pușinii ani scurși de la absolvire ei au reușit să-și impună numele atenției publicului și criticii deopotrivă. Au apelat cu succes la noi formule de film, au ocolit cu atenție bătătoritul drum al șablonului, au dovedit o constantă preocupare pentru importante probleme cu care se confruntă societatea noastră socialistă. În ultimul deceniu mai ales, tineri creatori cu o acută conștiință a realității au avut șansa să-și comunice ideile, crezul artistic primind un important gir de încredere din partea studioului „Alexandru Sahia”. Încredere concretizată în peliculă, aparatură, echipe de filmare puse la dispoziție. Un climat al muncii responsabile, o frumoasă șansă de împlinire profesională și umană.

Îi numeam acum cîțiva ani pe acești tineri cineaști „harnice păsări călătoare adunînd în cele zece sau douăzeci de minute adevărul despre oameni și munca lor”. Iubind cu pasiune filmul documentar ei vibrează în pulsul fierbinte al clipei avînd curajul mărturisit al creației desăvîrșite.

„Curaj pentru fiecare zi”

Am folosit ca motto titlul ultimului scurt metraj semnat de regizorul Nicolae Cabel, o sugestivă și echilibrată demonstrație a verbului se poate. Utilizînd o imagine (operatori Ilie

Valentin și Gheorghe Cocoru) de o cursivitate narativă specială, capabilă să potențeze exact sensurile scenariului, regizorul Nicolae Cabel i-a privit pe acești tineri care muncesc, iubesc și își caută fericirea surprinzînd liniile de forță care diriguiesc voința lor neclintită și exemplarul curaj pentru fiecare zi. Tot el, după ce a realizat tripticul țirgovistean: „Cel mai tînăr oțel”, „Meseria luminii”, „Diminețile oțelului” și a cel portret colectiv dedicat tinerilor de la uzinele „23 August”, „Mărturie pentru viitor” a creionat alte destine demne de atenție în **Oraș cu salcimi primăvara**. În curbura arcului carpatic se înalță o străveche așezare — Rimnicu Sărat. Localitatea păstrează din parful vremurilor citeva nume de seamă: Traian Săvulescu, Florica Cristoforeanu, Gheorghe Munteanu-Murgoci, citeva colțuri pitorești și se mindrește astăzi, în anii de glorie ai **Epocei Nicolae Ceaușescu**, cu o pondere de patru miliarde anual în economia țării. Și toate statisticele și cifrele ascund dincolo de învelșul lor sec și munca plină de abnegație și dăruire a tinerei generații.

Tineri documentariști ca: Ioana Holban, Ovidiu Bose Paștina, Sabina Pop, Adrian Sărbu, Laiza Ciolac, Laurențiu Damian, Copel Moseu, Tereza Barță, Adrian Istrățescu, Alexandra Irimia s-au dovedit a fi înzestrați cu conștiința teoretică a realizatorului, avînd posibilitatea să trateze teme vaste, de mare răspundere civică, constituindu-se într-o adevărată generație de la care se așteaptă o viziune integrală, ei încercînd la rîndul lor să promoveze prin intermediul imaginii valorile culturii socialiste.

Ioana Holban a debutat cu un scurt metraj dedicat tinerilor constructori ai Magistrăției Albastre și filmul ei s-a numit „Valsuri noi pentru Dumăre”. Cu remarcabilă conștiințiozitate de reporter, tînăra regizoare a revenit la încheierea monumentalei construcții consemnînd pe peliculă rezultatul muncii și dăruirii. Titlul filmului? **Dacă n-ar fi dragoste**. Foarte exact exprimat. Dacă n-ar fi dragoste, iubire profundă pentru pămîntul strămoșesc, pentru cerul nostru senin, pentru tot ceea ce sîntem azi, miine și mereu, dacă n-ar exista toate acestea n-am ști să trăim drept și curat. Dar toate acestea există împletite cu biruitoarea tinerețe. Să cităm replica finală din filmul „Documentar despre...” (semnat Ioana Holban regie, Sorin Popescu imagine): „întotdeauna în viață înțînăști și lucruri bune și lucruri rele. Important este că tinerețea învinge”.

„Seraliștii” și „Virsta de aramă” sînt două din filmele semnate (scenariu și regie) de Copel Moseu, cineașt care a testat mereu o zonă menită a deschide calea spre teme ce permit o tratare originală a subiectului. În „Virsta de aramă” eroii sînt tinerii care lucrează la exploatarea Roșia Poeni, tineri care scot din adîncul muntelui aur și cupru oferînd materie primă pentru industria care a ridicat, a transformat un ținut renumit odinioară prin sărăcia lui: Tara Moșilor. Și acești tineri își rezervă timp pentru visare, au mereu atenție și curiozitate pentru a ști ce se întîmplă pe frumoasă Planetă Albastră.

Aparatul de filmat (operator Otte Urbanski) s-a strecurat cu discreție în cabinele basculante-lor, s-a urcat în elicopter pen-

tru a panorama larg, generos treptele muntelui, adevărate trepte ale devenirii. Și tinerii au vorbit calm, așezat despre ce e greu și important în duelul de zi cu zi cu muntele.

Sabina Pop care cu al său debut **Poartă către vecini** se îndreptase spre spațiul rezervat eseului cinematografic concentrîndu-și atenția spre virsta și preocupările tinerilor care pășesc granița adolescenței îndreptîndu-se spre maturitate, a demonstrat în **18 ani — stop cadru** că este un cineașt talentat, capabil să fructifice obiectivitatea camerei de luat vederi pentru a desprinde din realitate nuanța cea mai veridică. Din filmografia ei nu trebuie uitat nici **„Ioane, cum e la construcții?”** documentar care urmărește destinul unor tineri ajunși repede la prima „probă” de maturizare, admirabilă atitudine gravă, intransigentă cu sine a regizoarei care scrutează atent adevărul, dramaticul miez de foc al existenței.

Iar ca sentiment, un cristal

Sentimentele oamenilor noștri tineri, buni și harnici care se mindresc cu munca lor apar în

scurt metrajele semnate de cineaștii studioului „Alexandru Sahia” într-o viziune realistă, plină de farmecul adevărului transfigurat artistic. Cineaștii pun în pagină... filmică idei din cele mai diverse, urmăresc complicate meandre sufletești, selectează, pledează, pun semnificative accente.

Iar ca sentiment, un cristal și-a intitulat Ovidiu Bose Paștina filmul. În prim plan, în plan detaliu, în plan ansamblu destinul unui sportiv de excepție al cărui nume a intrat în legendă, a trecut în dicționarele de specialitate: Ivan Patzai-chin. Vizionînd filmul cu valorațiile lui de griuri, cu racourșurile, cu tăcerile sparte de cli-pocitul apei, cu diminețile filmate la ora cînd ziua se îngîmă cu noaptea, cu datele spectaculoaselor performanțe înșiruite meticolos pe calculator, cu finalul lui special, spectatorul păstrează impresia că nici o altă formulă de „cinema” nu ar fi fost mai potrivită, că Ovidiu Bose Paștina a găsit exact tonul pentru o simfonie a elogiului adus perseverenței umane.

Deschise sînt ferestrele spre soare...

Cineaștii reprezentanți ai unui gen de condiție ingrată? Cineaștii al căror travaliu este trecut uneori cu vederea, este catalogat ca fiind... în completare la? Nicidecum. Cineaștii care aduc mereu și mereu în atenția noastră cite oeva din tumultuoasă existență, cineaștii care știu exact cit de importantă este munca lor, cineaștii care primesc din ce în ce mai des răsplata dăruirii lor profesionale, diplome la prestigioase manifestări naționale și internaționale, cineaștii care pot să cuprindă cu privirea lor orizontul viitorului. Documentariștii noștri.

ILEANA PERNES
DĂNALACHE

Mapamond

● Două afirmări internaționale în lumea muzicii au readus în atenția opiniei publice calitatea deosebită a școlii muzicale din țările nordice. Numai două exemple. Micael Schonwandt are 32 de ani, este din Danemarca, și este cunoscut printre cei mai buni dirijori ai lumii la ora actuală. Numai în acest an a dirijat concerte (în special operă) la Bruxelles, Paris, Stuttgart, Covent Garden la Londra și la Teatrul regal din Copenhaga. Pentru această vară, doi organizatori de mari festivaluri muzicale s-au luptat să-l atragă în programul fie de la Glyndebourne, în Marea Britanie, fie la Bayreuth. Nepotul lui Wagner, Wolfgang, i-a oferit însă marea tentativă — va fi primul dirijor danez vreodată prezent la marele festival al muzicii wagneriene și va fi cel care va susține unul dintre marile spectacole, **Maestrul cântăreți din Nürnberg**. Pe de altă parte, evenimentul anului muzical '87 la Royal Opera House la Covent Garden pare să fie spectacolul regizat de Sir Georg Solti, **Răpirea din serai** de Mozart, în care rolul principal masculin revine tânărului tenor suedez Lars Magnusson în vîrstă de 31 de ani. După succesele din 1986 cu rolurile din **Rigoletto** și **Traviata**, Lars Magnusson s-a impus ca una dintre marile apariții pe scena lirică internațională. Nicolai Gedda remarcă: „este un mare talent despre care se va vorbi foarte curînd, cu elogii maxime, în întreaga lume”.

● Un eveniment literar este apariția (în Ed. Holt) a volumului **Clandestine Chile: The adventures of Miguel Littin**. Fapt foarte puțin obișnuit, este o „retranscriere și condensare de subiect” semnată de Gabriel Garcia Márquez. Iată despre ce este vorba. În 1985, Miguel Littin, un regizor de film care fusese izgonit din Chile, pe motive politice (aderență la ideile socialiste, fervent luptător pentru libertate și democrație) cu peste 12 ani în urmă, revine în mod ilegal în țara sa pentru a face un film despre condițiile de viață, prigoana și regimul de teroare la care este supus poporul chilian sub dictatura militară a generalului Pinochet. Asumîndu-și falsa identitate a unui om de afaceri uruguayean, și-a schimbat alt de mult înfățișarea exterioră încît a izbutit să nu fie recunoscut de nimeni, lucrînd simultan cu cinci echipe de filmare pe o perioadă de peste două luni. Povestea acestei experiențe, la persoana întâi, este subiectul cărții la care a lucrat Márquez, avînd la dispoziție 18 benzi pe care Miguel Littin și-a narat propria experiență. „O lucrare demnă de cele mai bune pagini de tensiune și conflict din Graham Greene” — apreciază critica literară care a primit cu foarte mult interes această experiență mai puțin obișnuită, purtînd însă garanția dublă a autenticității și talentului.

● O știre frumoasă din lumea filmului ne vine din partea uneia dintre marile vedete ale ecranului, Brooke Shields, acum în vîrstă de 22 de ani. „Este prima fată care încearcă să rupă mirajul star-ului de tip Hollywood, ducînd o viață normală, de tînr inteligent, cu preocupări altele de a zvîrli banii pe fereastră, cu ostentație și infumurare” — este comentariul care însoțește anunțul că Brooke Shields a terminat studiile universitare la Princeton cu un calificativ maxim încununat de aprecierea „magna cum laude” a tezei ei despre opera regizorului Louis Malle.

ACTUAL

TOP 13

SECȚIA ROMÂNĂ

1. AURA URZICEANU — Vis peste timp; 2. KRIPTON — Galaxia vis; 3. MIRCEA BANICIU — Timpul meu; 4. HOLOGRAF — Cine știe oare; 5. DORU CĂPLESCU — Un gînd de pace; 6. DOINA MATEI-POCORSCHI — Pașii mei; 7. GABRIEL COTABIȚĂ — Aș vrea; 8. MIRABELA DAUER — De-aș putea să chem iubirea; 9. SORINA MOLDAVI — Dreptul de a fi; 10. ANGELA SIMILEA — Iubește-mă; 11. SFINX/STEREO — Tot ce mai bun în noi; 12. ADRIAN DAMINESCU — Laura; 13. SENS — Clipe de ieri.

SECȚIA STRĂINĂ

1. CLUB NOUVEAU — Lean on Me; 2. MADONNA — La Isla Bonita; 3. FERRY AID — Let It Be; 4. ALISON MOYET — Weak in the Presence of Beauty; 5. BON JOVI — Wanted Dead or Alive; 6. MEL & KIM — Respectable; 7. KIM WILDE & JUNIOR — Another Step; 8. PRINCE — Sign 'O' the Times; 9. JANET JACKSON — Let's Wait Awhile; 10. RICCHI E POVERI — Canzone D'amore; 11. DAVID BOWIE — Dai in Day Out; 12. PET SHOP BOYS — In the Night; 13. ERASURE — Victim of Love.

MIRCEA ZANE

● ZUB, Tecuci. În poemele dv. lucrute cu minuție, cu strădanie de a nu lăsa nimic la voia întâmplării (ceea ce îl dezamăgește oarecum pe cititor, deoarece, în general, lui îi place să creadă că un poet creează fără efort) există totuși numeroase imagini inspirate și tulburătoare:
„free care mari pe deal
în jug cu boi albaștri
și roțile s-afundă-n vechuri
pină la butuc”

„nu fi tristă iubită
că tocmăi în seara aceasta
ne sînt paharele pline cu fum!”

„plouă pe străzi spălîndu-ne urmele
plouă de se-ndoaie timpul pe ziduri
ca o lance aruncată oblic
pomii în strania lor nemişcare
par niște turnuri de sticlă
sîrînd pe dinlăuntru
cu verdele palid”

Aștept și alte poeme și, bineînțeles, câteva date despre dv. (măcar numele cu care vreți să semnați).

● FLORENTIN SMĂRÂNDACHE, Brașov. Multumesc pentru exemplarul din Gamma, gazeta matematică a Liceului „Steagul Roșu” din Brașov. N-am înțeles nimic din cuprinsul ei, dar, oricum, am citit-o cu conștiințiozitate, de la început pînă la sfîrșit.

Scorul este însă unu la unu deoarece nici dv., ca profesor de matematică, nu înțelegeți problemele poeziei. Există în revistă câteva paragrafe în care faceți considerații de ordin statistic în legătură cu poezia tinerei generații, considerații pînă la urmă neconcludente:

(În poezia tinerei generații) „numărul substantivelor articulate este inferior numărului substantivelor nearticu-

late; procentul cuvintelor de una și două silabe se apropie de 75%; procentul cuvintelor de două litere este în jur de 25%, din totalul cuvintelor; procentul de vocale este de peste 45%, din totalul literelor” etc.

Asemenea constatări nu sînt revelatoare dacă nu se raportează la ceva (de pildă, la situația din vorbirea obișnuită sau la aceea din poezia generației anterioare) și dacă nu sînt

CENACLU prin corespondență

interpretate dintr-o perspectivă estetică. Numărul mare de vocale dintr-un poem poate să aibă — dar și să nu aibă — o valoare expresivă.

● DUMITRU CRISTIANUȘ, Reșița. Concepute sub forma unor discursuri fanteziste — în care este vorba despre tot și despre nimic — poemele dv. se au dezinvoltau pe care o pretinde acest gen de texte. Sînt compuse cu trac, cu dorința paralizantă de a scrie un spectacol de inteligență:

— pe alica singularității
funcționează perfect de un secol
și chiar mai bine
spaima biologică a sinuciderii
unui greier

în timp ce eu m-am oprit lingă
vitrina memorială a acestei sinucideri
o păpușă scria poezii cu ambele
mîini” etc.

Un singur vers mi-a plăcut:
„Vreau să cumpăr un flauterat de tren”

● VLAD MASSACI, București. Deși sinteți uneori inabil, explicînd cititorului ceea ce ar trebui doar să-i sugerați sau reluînd unele imagini numai pentru că v-au plăcut și n-ați vrea să vă despărțiți prea repede de ele, este evident că aveți sensibilitate și talent și că numai vîrsta (19 ani) face ca deocîndată să nu vă manifestați cu siguranță. Reproduc un scurt fragment și aștept și alte scrisori.

„Cînd e noaptea, sîntem peștii
într-un ocean
și privim în sus — spre stele —
cître ființe misterioase
ce se uită în adîncuri și încearcă
să ne dibuie
cu lanterne încă slabe”

● CLARINA GÎNDES, Focșani. Dacă nu au o justificare literară, extravagantele il înfățișează pe autor într-o postură ridicolă:

„Doctore, tăiați-mi picioarele...
tăiați-mi mîinile...
tăiați-mi tot — cu o sabie.
Lăsați-mi doar
inima și creierul... Și aruncați-le
în sus...”

Fîind lipsit de fior liric, un asemenea text poate fi considerat o rugămintă propriu-zisă. Și ce vă faceți dacă un medic se grăbește să-i dea curs?

ALEX. ȘTEFĂNESCU

Lumea cu amănuntul

Curiozități și performanțe

■ Japonezul Toshitaka Nomi într-o carte despre utilizarea grupelor sanguine studiază, bazîndu-se pe 300 000 cazuri diferite, corelația între personalitatea unui individ și grupa sa sanguină.

Cei din grupa O sînt direcți și siguri pe ei înșiși. Cei din grupa A, căreia îi aparțin 40 la sută din japonezi, sînt rigoriști; ei sînt excelenți ingineri și tehnicieni. Cei din grupa B sînt creatori neconformiști. Cei din grupa AB sînt altruști și pragmatici.

Această carte de mare tiraj a făcut să apară o marotă neașteptată: îndrăgostiții se informează despre grupa sanguină a iubitelor lor și unii patroni despre cea a celor care candidează pentru a fi angajați.

■ De la un capăt la celălalt al Mali-ului, sătenii se adună cu regularitate ca să audă voci familiare — înregistrate pe casete — tratînd tot felul de probleme privind viața locală. Aceste „audioteori rurale”, menținînd vivace moștenirea culturală națională, permit locuitorilor să-și însușească noțiuni moderne privind igiena, agricultura, energia etc.

Stabilită în 1983 de Oficiul național al artelor și culturii din Mali și de UNESCO, această metodă de învățare, care redă vigoare tradiției orale, se adresează unei populații analfabete în proporție de 90 la sută.

■ Firma Celestis din Florida, în schimb, a 3 900 de dolari îl va pune pe orbită pe cel ce va dori. Dificultatea constă în

faptul că întii el trebuie să moară. Firma va ambala oesuca comprimată într-o capsulă care nu este mai mare decît un tub de ruj de buze, o va imbarca împreună cu 10 300 de alte astero-urne într-o navă spațială și o va expedia la vreo 3 500 de kilometri altitudine. Cei care îi vor plînge aiid, pe Pămînt pe cei morți, vor putea să vadă la telescop trecînd pe cer mausoleul lor aurit.

■ Fred Beauchêne și Thierry Caron s-au hotărît în 1985 să traverseze Atlanticul la bordul unei plute cu pisce (200 kg, 8,30 m lungime și 1,90 m lățime). După 38 de zile, două ore și 21 de minute

după ce au părăsit New York-ul, ei au ajuns la cap Lizard în sudul Angliei.

■ 1985 a fost pentru francezul Christophe Profit, un alpinist de 25 de ani, anul gloriei. În Iulie 1985, el a urcat în 24 de ore cele trei fețe de la nord, cele mai grele, ale Alpilor: Cervin (4 478 m), Eizer (3 975 m) și Grandes Jorasses (4 208 m). Trei itinerarii de legendă pe care predecesorii săi nu le-au parcurs decît în câteva zile grele.

Traducere făcută de
ILEANA CONSTANTINESCU

Textele au fost traduse din revista
„Selection du Reader's Digest”.

Cronica literară în linia frunte de LINU

Eugen Uricaru, *Glorie*, roman, Editura Cartea Românească, 1987.

Cartea dezvăluie o atmosferă de mister, fără ca cititorul să știe de unde anume provine.

Tabela de marcaj Citiți „Cenaclu prin corespondență”!

Dacă vreți un sfat de la mine, astăzi mai bine nici nu mă citiți! N-am pic de umor, mă-ncearcă o plică englezăscă, de tip spleen, și singurul lucru vesel care-mi trece prin cap e să-i trimit prin poștă, lui Alex Ștefănescu, un poem despre o mince dezumflată, ca să-mi răspundă la „Cenaclu prin corespondență” că de la fotbal la literatură e ca de la literatură la fotbal!... De ce m-o fi apucat spleen-ul ăsta, nici eu nu prea știu, deși e sigur că o legătură cu fotbalul tot există. Că, uite, Steaua a pierdut „Cupa Steaua” pe stadionul Steaua, ceea ce, în limbajul oricărui gornist înseamnă că trebuie dată nu stingerea, ci deșteptarea! Să nu-mi vorbiți de întâmplare, că nu-i întâmplare cînd nu dai gol un meci întreg! Și să nu vă amintesc eu că-n ziua precedentă, tot la zero-zero, ne trecuse glonțul pe la ureche, după care ne apucaserăm să batem 11 metri doi cite doi, în chip de super-găselniță. Nu mai zic că pe Eagi de-abia de-l mai recunoșteai pe după barba pe care și-a lăsat-o peste vară, că Ungureanu s-a accidentat cum a intrat pe teren, iar toate astea după ce văzuserăm cu toții că marele F.C. Bruges pareă propria sa umbră, în fața sănătoasei Vorwärts de pe Oder! Apoi, am pierdut la penalty-uri, la noi acasă, la specialitatea noastră, doar la un gol dar, iată, am pierdut și dintr-o dată sîntem nevoiți să ne-amintim că pînă la

primul meci cu M.I.K. mai e doar o lună și-un pic. De-aia și zic: noroc că „Cupa Steaua” nu e „Cupa Campionilor Europeni”; noroc că a venit echipa asta mică și serioasă, care ne-a dat un bobirac prietenesc, reamîntîndu-ne că i-am fi speriat noi pe mulți, dar ca să-i mai speriem și pe alții nu-i suficient să le punem filmu’ cu ce-am făcut acu’ un an și jumătate! Altfel spus, și Maradona poartă inelul, două brățări și un cercel în urechea stîngă, da’ cînd intră pe teren aleargă de crezi că se joacă la porți mici, de-a latu’ perimetrului cu iarbă! Se-aude? Atunci, executa-rea! Înapoi la pas alergător și la culcat-sculat, la pregătire exigentă și serioasă, ca pe vremuri, că nimeni nu cucerește trofee din amintiri și nimeni nu uită că-ntră Sevilla și această toamnă a mai trecut o toamnă europeană pe care-am părăsit-o cam grăbiți. Atunci a fost un accident, firește, dar acum a mai fost unul, iar accidente astea nu se repară cu bărbii, cu plete și cu unghii la degetul mic. Astea țin de pitoresc, de firi boeme, de artiști și de „Cenaclu prin corespondență”, dar, din păcate sau din fericire, cupele europene nu se joacă prin poștă și nici din amintiri! Așa că, hai Steaua, revino la ce-ai fost și la ce poți să fi în continuare, o veritabilă stea a Europei!

HORIA ALEXANDRESCU

DIMENSIUNEA SPERANȚEI

Secvențe vietnameze

Phat Ba Quan Am Nghin Mat Nghin Tay, adică Femeia lui Budha, cea cu o mie de ochi și o mie de brațe, aflată pe un lotus uriaș, susținut de un dragon uriaș, sculptură realizată între anii 1054—1072, dintr-un singur arbore, este un exemplar unic aflat la etajul întâi al frumosului Muzeu de istorie al orașului Hanoi! Re-prezentarea seamănă cu o poveste miraculoasă, așa cum povești miraculoase sînt toate monumentele de artă de aici: **Pagoda într-un picior** ridicată, ca o barză, pe un picior în mijlocul unui lac și avînd pe acoperiș, asemenea tuturor templelor și pagodelor vietnameze, doi dragoni între care se află sfera de foc a soarelui, monument datînd din secolul al XVI-lea, situat în parcul Ho Si Min, în apropierea casei și a mauseului marelui președinte al Vietnamului; **Templul tineretii**, pe Alcea tineretii, loc de întîlnire al îndrăgostiților, drum ce duce în afara orașului, spre elegantul și modernul hotel **Thangloi** (Victoria), unde am fost cazați; apoi **Templul literaturii**, cea mai veche Academie, asemenea celei din Huế, vechea capitală a Vietnamului, lăcaș de cultură desfășurat pe o întinsă suprafață dreptunghiulară, ce impresionează prin numărul mare de curți interioare, finții, pagode, spații peripatetice și mai ales prin monumentele funerare, în număr de 81, niște pietre monolit enorme, avînd ca soclu o broască țestoasă — simbolul veșniciei —, pe fiecare din ele fiind gravate numele și rezumatul tezei de doctorat ale personalității ce odihnește acolo, acest extraordinar muzeu în aer liber, ca Hanoiul însuși de altfel, simbolizînd tipul de construcție monumentală — pe orizontală — specific Vietnamului; în fine, **Templul Ngoc-Son** (Muntele de Perla), plasat pe lacul din mijlocul Hanoiului, operă arhitectonică rafinată și complexă, ridicată în cinstea eroului național Trănhung Dau (sec. XIII), sărbătorit chiar în acea zi a vizitei noastre de 28 aprilie, erou care a luptat împotriva invadatorilor străini și pe care i-a învins cu ajutorul sabiei fermecate a regelui Leloi datorite de o broască țestoasă în locul numit **Castelul de apă**, ce poate fi văzut de pe terasa Templului Ngoc-Son, iar noaptea, de cei ce se plimbă în jurul lacului, luminînd ca un băț de santal veșnic aprins.

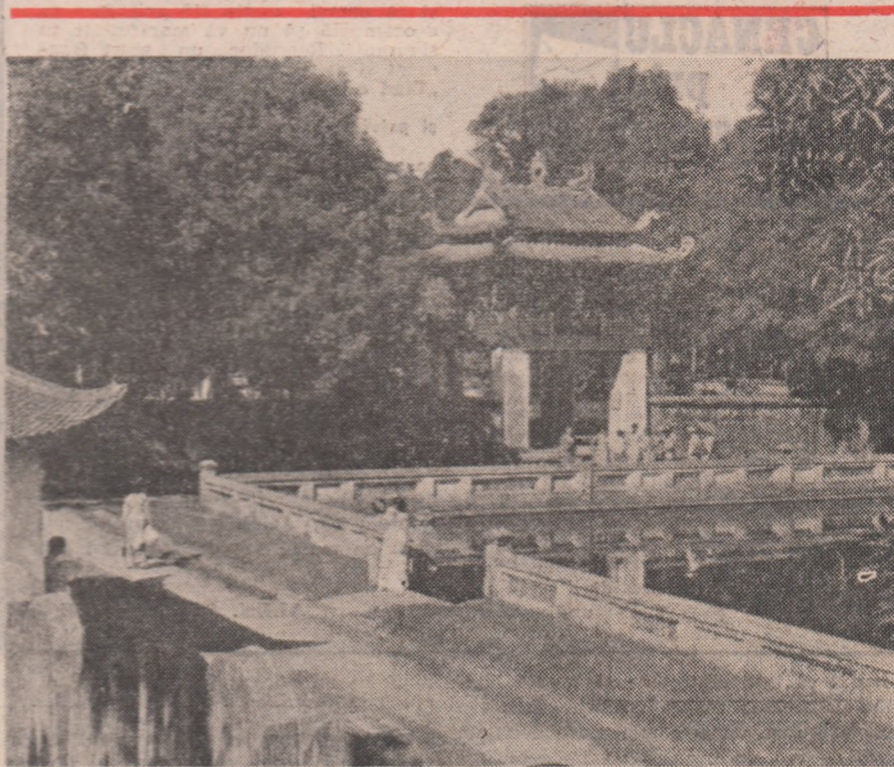
Dimensiunea asiatică a ființei are de-acum pentru mine ca model pe To Huu, marele poet de azi al Vietnamului, fost viceprim-ministru al țării, cu o impresionantă biografie revoluționară, și al cărui prim volum selectiv de versuri i-a fost publicat de curînd și în România, la Editura Univers, în traducerea poetului Alexandru Andrițoiu.

To Huu are 67 de ani. Ca și marele său dascăl și predecesor, poetul Ho Si Min, To Huu poartă o aură legendară. Chipul său distins, ochii profunzi, inteligenți, gesturile elegante, calculate, vocea domoală, melodiosă, trădînd ritmul gîndirii, o gîndire liniștită, venită din straturile spiritualității populare, întregită de studii vaste, începute la vestitul Colegiu regal din Huế, capacitatea extraordinară de a te magnetiza, de a te ține într-un suspans al ideii, pe care ți-o dezvăluie cu încetul, calm, tacticos, luînd-o, prin exemple, de departe, ca într-un ritual al așteptării, al dilatării timpului, risul său jucăuș, complex, ca un ecou al gîndului, venit după fiecare fază a dezvăluirii lui, toate acestea alcătuiesc un comportament de intept asiatic, portretul fizic și spiritual al unui rafinat artist și patriot.

Sînt de neuitat minile lui împreunate, ținute așa minute în șir, în timp ce glasul său blind repetă XY VONG — Speranța, speranța — prin care ne explică idealul unității poporului vietnamez. Deși ora întîlnirii, la Casa de oaspeți, e ora fierbinte a după-amiezii, totuși ființa sa, gesturile și vorbele sale spiritualizate degajă o răcoare misterioasă, asemenea acestor delicate versuri care deschid volumul tradus în românește: Pe apa Riului Parfumurilor Vislesc încet și rar, E cerul foarte clar Și-i unda de clestar, Vislesc încet și rar

Pe apa Riului Parfumurilor. Vorbim despre poezia sa. Și din nou despre XY VONG. Adică despre credința în viitor.

De altfel, scopul vizitei a fost prilejuit de apariția în România a volumului său de versuri, **Poeme**. La sfîrșit, coborîm în grădina vilei să facem cîteva fotografii. Vorbim apoi despre specificul național al

Hanoi. Pavilionul Khue Van din Templul Literaturii

vietnamezilor și al altor popoare. To Huu mă ține prietenos de braț. Îi spun că sînt fericit să fi cunoscut un om ca el. La despărțire, To Huu îmi mărturisește un gînd tainic, concluziv: „Trebuie să semeni cu ceilalți oameni și în același timp să fii tu însuși”. Gînd memorabil, ca și toată această întîlnire cu un om al planetei, care este în același timp al Vietnamului, relevîndu-mi întreaga abisalitate a dimensiunii asiatice a speranței, hrănită de tenacitate, înțelepciune și

delicatețe sufletească, emanînd o fascinație care are ca efect îndrăgostirea.

De la Hanoi la Marca Chinei de Sud, la minunea naturii pe nume **Ha Long**, arhipelag în care te pierzi printre cele 3600 de insule ale sale, în forme amintind de toate viețuitoarele pămîntului, reflectîndu-și în marea verde coamele palmierilor, natura risipindu-și aici în toată splendoarea geniul creator, Viet-

namul — VIET NAM, adică poporul VIET din sudul Asiei — este o țară a contrastelor. E mai întîi țara zeului XE DAP, adică zeul pe două roți, a omului — bicicletă, pe care îl întîlnești pretutindeni, pe toate drumurile, peregrin în toate sensurile. Apoi e țara zecilor de mii, sutelor de mii, milioanele de copii — pionieri cu ghiozdanele în spate, de care te lovești oriunde îți îndrepti pasul sau privirea, copiii care sînt viitorul unei țări milenare, atestată de 4 mii de ani, numită în cărțile vechi și pomenită din bătrîni țara dragonilor **Rong**, simbolul libertății, înălțimii și prosperității. E țara căsuțelor **Nha**, dar și a modernelor șosele și a uriașelor viaducte de peste Riul Roșu SONG HONG. E țara orezăriilor fără capăt, a zeului hranei GAO, a apelor imozitate de bărcile cu pinze THUYEN BUOM sau de scule simple de prins pește, asemănătoare celor pe care eu insumi le-am folosit în bălțile Bădălanului natal, cum ar fi virșa, ciropacul, cazanul, setea, vințitul, italianul, prostovoțul sau răcarnița, dar și țara marelui port **Hai Phong**, a șantierului naval de aici, de pe riul **Bach Dang**, amintind de Dunărea și orașul copilăriei mele, Galați, cînd vedeam macaralele mobile transportînd prin cer table uriașe, din care se ridicau vîzînd cu ochii primele remorhere și vase de mic tonaj.

Țară a comerțului în aer liber, a milioanele de tarabe și prăvălii, ca un imens Talcioac natural, țară a fructelor și a mincărilor parfumate, țară a florilor **Hoa, Phong Lan** (pentru export), **Ban** (apar primăvara la munte), a palmierilor **Phi Lao** și pinilor **Thong**, a arborelui pictorial **Hao Thuong** (avînd flori roșii, fiind simbolul verii), a florilor de pieric (simbolul primăverii în Nord) și a florilor galbene (simbolul primăverii în Sud), dar și țară a bătrînilor neatîși de bolile tropicale, prieteni cu țințarul anofel, cu goaengele, șopîrlele și șoricelii mișunînd prin tot locul, bătrîni făcînd una cu pipa uitării **Dien Cay**, plecînd departe sau poate aproape „în strunga de oi”, în silul orezării **Lua**, alături de rîca străbună **Xich Lo** și de blindul bivol **Con Trau**, calul vietnamezului, bun la toate, să-i simtă respirația vie, dulce, răcoasă și să audă sunetele fără pereche ale vechiului instrument **Trung**.

Da, dar și țară a contrastelor care pe zi ce trece se măresc sau poate armonizează, cum zice To Huu, prin invazia motocicletelor Honda, a casetofonelor și televizoarelor Sony, a tuturor cuceririlor tehnico-științifice ale civilizației, care pătrund în micuțele case **Nha**, prin programele transmise de sateliți nevăzuți ce le tulbură vietnamezilor visele de odinioară, resuscitîndu-le coșmaruri legate de un trecut nesigur prea mult îndurat și alimentîndu-le speranțe într-un viitor al certitudinilor, socialist.

Starea „Ha Long” depășește toate contradicțiile. Datorită unui unic și infinit contrast: cel dintre **gol** și **plin**. E armonia perfectă pe care o creează golul dintre insule sau insulele dintre goluri. Este un peisaj prin excelență filozofic. Vasul nostru, ca și micuțele corăbii **Thuyen Buom**, inaintînd printre insulele **Dao**, ce par „plutoare”, dau și mai mult senzația vie a unei armonii cosmice. Ce spațiu mioritic, „înfinat ondulat”, acest joc nemărginit de vid și dens!

Aceeași relație gol—plin, vietnamezul (**Tieng Viet**) o exprimă în tot atitea intraductibile sensuri: C6 — N6 C6 — Khong Hien Thuc — Hu Khong Day Ap — Cho Trong Day Ap — Khoang Khong Ar fi, cum am spune noi, relația dintre a fi și a nu fi, a exista și a nu exista, realitate și vid, ființă și neiființă. Insule filozofice, idei plutînd deasupra mării.

Totul este de un verde aprins. Chiar și cerul însuși. **Troi Oi!** My God! Itată-te în formele pure ale naturii! Stilizare a priori. Brăncuși la proporții colosale: Cocosul și găina, broasca țestoasă, maimuța, elefantul, pălăria de paie **N6n**, dragonii **Rong**, cei șapte, toți, care au poptat la Ha Long, brăzdînd locul cu asemenea minuni ca un teatru viu, de păpuși, pe apă.

Goluri și plinuri infinite. Peisajul Pur. Și liniștea cosmică. Și pacea. Pacea **Hoa Binh**.

GRID MODORCEA

Din lirica de dragoste a lumii

Iannis Ritsos

Neîmblînzita

Nu-i cenușiu, zice — roșu e cerul,
Cu galbene pete. Așa zice. Mina-și
ridică,
la de pe raft farfuria cea roșie, țale
mărul,

Eugenio Montale

Anghila

Anghila, sirena
Mărilor reci care lasă Baltica-n urmă
Pentru a ajunge în mările noastre
In estuarele noastre, in riuri
Pe care urcă tot mai adînc, sub
potrivnic șuvoi

Din pîriu in pîriu și apoi
Pe fir de fir mai subțire
Mai in lăuntru, mai in inima
Pietrei, strecurîndu-se
Prin ochiuri mloase pină cînd într-o zi
Lumina din castani scăpărată
li aprinde zvicnirea in scorburii cu ape
stătute

In șanturi care coboară
Din povirnișu-Apenin spre Romagna.
Anghila, torță, bici,

Pe fereastră aruncă farfuria și mărul,
Se oprește in fața oglinzii, se
piaptănă —
Pantofii-s roșii, verde cosița, sinii
albaștri;
Intre dinți, zăbală, ține cuțitul,
Gata să sară, peste propriu-i fetiș, pe
calul ei roșu —
Dintr-o mișcare coama îi fulgeră in
adîncul oglinzii.

Săgeată-a lubirii in pămînt
Pe care doar văgăunele noastre ori
seceale

Torente pirenice-o poartă
Inspre ale fecundației riuri;
Suflet verde ce caută
Viața acolo unde mușcă
Numai arșița și neznădejdea,
Scinteie ce spune
Că totul începe cînd totul pare
Carbonizat, bronhie îngropată,
Iris pîrgav, geomăn
Celui incrustat de genele tale
Pe care întreg îl faci să lucească in
mijlocul fiilor
Omului, cufundat in noroiul tău, ai
putea

Să n-o iei drept sora ta ?

In românește de:
DUMITRU M. ION

Important

Colecția „Biblioteca de artă” a Editurii Meridiane a ajuns, odată cu volumul: **Nicolae Iorga, Evoluția ideii de libertate** (ediție îngrijită de Iile Bădescu), la numărul 450. În aceeași prestigioasă colecție a apărut de curînd ediția a II-a a studiului **Mode și veșminte din trecut**, de **Al. Alexianu**.

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
București, Piața Școlii, Tel. 17
60 10, 17 60 20. Abonamentele se fac
la oficiile postale și diruzorii din
întreprinderi și instituții — Tiparul: Combinatul Poligrafic „Casa Școlii” editurii din străinătate se pot
abona prin „ROMPRESFILATELIA” — Sectorul ex-
port-impurt presă P.O. Box 12—201, telex 10376 psfir
București, Calea Griviței nr. 61—66.